

Er is in regionale en landelijke media al veel aandacht voor geweest: het proefschrift van Sophie Reinders over vriendenboekjes van jonge adellijke vrouwen rond 1600. Drie van deze twintig ‘alba amicorum’ maken deel uit van het Huisarchief Twickel. De eigenaresses waren verwanten van de familie Van Wassenaer.

Boekje open over leefwereld jonge adellijke vrouwen

AUTEUR
Aafke Brunt

HISTORIE

De afbeelding op de boekomslog is afkomstig uit het op Twickel aanwezige album van Henrica van Arnhem. In de tekening wordt de minnaar die gevaar loopt in de nabijheid van de schoonheid van een dame, vergeleken met een mug die zijn leven in gevaar brengt door te dicht om een brandende kaars te vliegen. De metafoer van de mug en de kaars is een populair motief in de bijdragen van de schrijvers. In de

vriendenboekjes die Sophie Reinders onderzocht, komt het beeld in totaal zes keer terug. Zo vinden we de mug en de kaars ook in het boekje van Sophia van Renesse dat zich eveneens op Twickel bevindt.

Op een andere bladzijde in het album van Sophia van Renesse waarschuwt een zekere PvB roddelaars door middel van een tekening van een ooievaar met een dubbele knoop in zijn hals. Bij deze afbeelding staat het versje “Ick wolde dat al de clappers tongen/ aldus haren

hals waren gevrongen”. Roddelen werd vroeger aangeduid als clappen, terwijl een ooievaar een clepper werd genoemd.

Aan de hand van de beschrijvingen ontrafelt Sophie Reinders de tot nu toe onbekende wereld van jonge adellijke vrouwen uit de Oost-Nederlandse gewesten. De eigenaresses van de twintig boekjes waren nauw aan elkaar verwant. Het oudste is aangelegd vanaf 1575 en het jongste vanaf 1624. De meisjes gebruikten de alba om bestaande relaties vast te leggen.

Dit in tegenstelling tot hun broers die door het meenemen van de boekjes op studiereizen juist nieuwe vrienden hoopten te maken.

Versillende meisjes begonnen met hun album wanneer zij langere tijd buiten het ouderlijke huis verbleven. Voor de voltooiing van hun opvoeding gingen zij naar een hoog-adellijk of vorstelijk hof, naar verwanten of naar een adellijk stift. Een stift is een door de gereformeerden geconfisqueerd klooster waarin adellijke families hun ongehuwde dochters onderbrachten om ze daar naar hun stand te laten opvoeden.

Naast het vriendenboekje van Henrica van Arnhem en Sophia van Renesse omvat het Huisarchief Twickel nog een derde vrouwelijk album. Dankzij een acrostichon – een vers waarvan de eerste letters van de regels een naam vormen – en het gebruik van de naam ‘Margot’ wist Sophie Reinders de naam van de schrijfster achterhalen: Margaretha van Arnhem. Zij was een oudere zuster van Henrica.

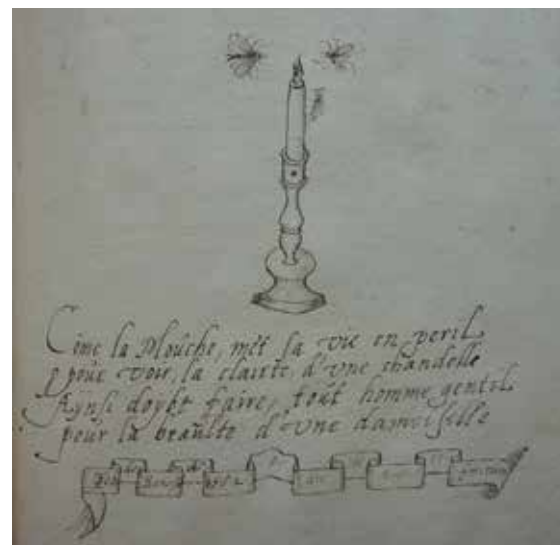
Naast enkele grappige en soms ook prachtig uitgevoerde allegorische tekeningen staan er vooral afbeeldingen van adellijke wapens in de boekjes. De meeste bijdragen zijn overigens niet geïllustreerd. Jonge mannen voegden in een enkel geval hun familiewapen toe, terwijl verschillende eigenaresses, zoals in de latere poëziealbums ook nog gebruikelijk, hun album begonnen met een vers van hen zelf, dat zij illustreerden met familiewapens. De heraldische eigendomsinscriptie van Henrica van Arnhem toont het gedeelde wapen Van Arnhem-Van Stepraedt, omringd door de zestien kwartierwapens van haar ouders, grootouders en betovergrootouders. Sophie Reinders, “De mug en de kaars.

“Vriendenboekjes van adellijke vrouwen 1575-1640”.
Uitgeverij Vantilt in Nijmegen (www.vantilt.nl)
Prijs € 29,95.

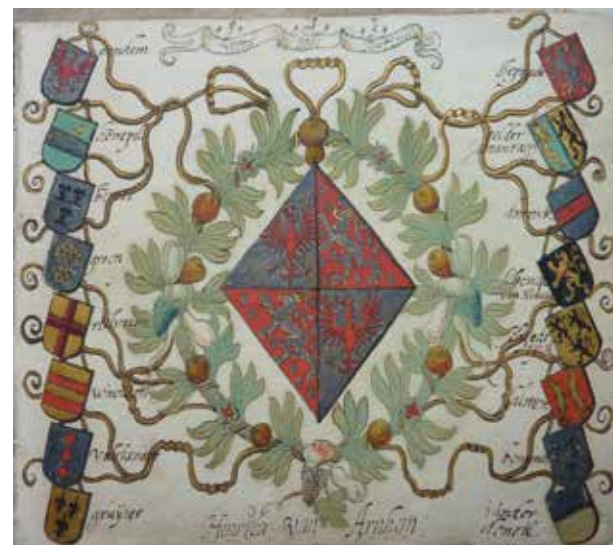
De mug en de kaars in het album van Henrica van Arnhem.

De mug en de kaars in het album van Sophia van Renesse.

De eerste bladzijden van het album van Henrica van Arnhem.

De roddelende ooievaar.

